

Hän on Mauno Koivisto, Kaarinan VPK

□ Tasavaltamme uusi presidentti, tohtori Mauno Koivisto, on nuoruusvuosinaan osallistunut myös palokuntatoimintaan. Talvisodan ja jatkosodan päivinä hän toimi sammutusmiehenä Kaarinan VPK:n riveissä niin Turun pommituksissa kuin itse sotatoimialueella.

□ Tuon ajan tapahtumia kokoon-tui Palontorjunnan pyynnöstä muistelemaan muutama Kaarinan VPK:n veteraani, Mauno Koiviston silloisia ikätovereita.

Talvisodan syttyessä Kaarinan VPK:sta kuten muistakin Turun ja muun Suomen palokunnista muodostettiin kiinteästi toimivia sammutusyksiköitä. Osa niiden miehistöistä oli kasarmoituna paloasemille, osa kuului hälytyksellä koottaviin joukkoihin.

— *Mauno Koivisto* liittyi Kaarinan VPK:hon 1. joulukuuta 1939 eli heti sodan syttyttyä, kertoo *Pentti Fagerström*, VPK:n silloinen harjoituspäällikkö. — Koivisto kuului hälytyksellä koolle kutsuttaviin. Hän otti osaa moniin sammutusteh-täviin, vaikka ikä tietysti asetti omat rajoituksensa: hän oli juuri täyttänyt vasta 16 vuotta.

— Sammutustehtäviä meillä kyllä riitti. Muistelen, että meillä oli 72 hälytystä, sanoo *Fagerström*. — Koivisto toimi palokunnassamme koko talvisodan ajan ja jälleen uudestaan kun jatkosota alkoi. Sotien välillä kansakunta tunsu eräänlaista väsymystä, eivätkä palokunnat tehneet tästä poikkeusta. Meidänkin toimintamme oli hiljaista.

— Mutta kun jatkosota kesäkuussa 1941 puhkesi, Mauno Koivisto oli ensimmäisenä ilmoittautumassa 21. 6. "Vieläkö tarvitaan vapaaehtoisia", hän kysyi ilmoittautuessaan, muistelee *Fagerström*. — Hän oli vajaa 18- vuotias. Hänen otettiin kasarmimajoitukseen paloasemalle.

Eikä kestänyt kuin muutaman päivän, kun hän jo oli tositoimissa sammuttajana. Kesäkuun 25. ja 27. päivän välisenä aikana Turku pommitettiin ankarasti ja mm. se alue, jossa Jehumalja-kilpailu viimeksi Turussa järjestettiin, kärsi pahoin. Silloin tuhoutui mm. pommitehdas ja Turun linna kärsi vakavia vaurioita. Tuon alueen sam-

mutuksessa käytettiin yli 30 irtoruiskua.

Aivan jatkosodan ensimmäisiltä päiviltä on *Armas Vahteran*, 79, muistiin jäänyt yksi erityisen mieleenpainuva tapahtuma:

— Juhannuksena palokuntamme päälliköllä, *Adolf Kedolla*, oli nimipäivä. Koivisto huomioi sen. Hän meni paloaseman viereiselle mäelle, poimi sieltä luonnonkukkia ja ojensi kimpun päällikölle. "Kuinka voi tuommoisen pojan päässä olla niin paljon hienoa asiaa", ihmetteli *Ke-to* minulle myöhemmin, kun Koivisto oli kukkia ojentaessaan vielä runoillut jotenkin tähän tapaan: "väriloistoa näissä on kuin kaupasta ostetuissa, vaan eivät ole yhtä kauniisti sidottuja".

Nuori mies Mauno Koivisto oli kova poika lukemaan. Hänen intonsa lukea kaikkea ja joka paikassa, on piirre, jonka kaikki hänen ikätoverinsa muistavat mainita. Palokunnan ullakko oli mieluinen lukupaiikka Turussa, sotatoimialueella myöhemmin kirja ilmestyi hänen käteensä le-pohetkinä. Tuolta ajalta periytynee hänen kiinnostuksensa venäjän kieleen. *Nurmoi-lasta* hän löysi suomen kielen aapisen, jossa olivat aakkoset sekä suomeksi että venäjäksi. Sammuttajatoverit muistavat kirjan kovasti kiinnostaneen nuorukaista.

Elokuun 19. päivänä 1941 Kaarinan VPK:sta komennettiin yhdeksän nuorta miestä kenttäsammutusjoukkoihin. Koivisto oli heistä yksi. Hän oli tuolloin hie-man alle 18- vuotias. Tuosta yhdeksän miehen joukosta on Koiviston lisäksi elossa kolme: *Pentti Aho*, 66, *Veikko Heino*, 58, ja *Aimo Heinoja*, 67.

Kenttäsammutusjoukkue koottiin Helsingin Malmilla. Turkulaisten lisäksi vpk-laisia oli myös Helsingistä ja Tampereelta.

Malmilta sammutusjoukkue siirtyi sota-toimialueelle. Se kuului osana IS-komppania 977:ään, myöhemmin sotilaspalokunta 4:ään. Joukkueen johtajana toimi Turun VPK:n nykyinen päällikkö *Rolf Andersson*. Yksikkö toimi mm. Syvärin kaupungissa, joka yhteen aikaan oli puoliksi suomalaisen, puoliksi venäläisten hallussa. Niinpä ilman asetta ei ollut lupa kulkea.

— Koivistolla oli tapana 'unohtaa' tämä käsky, kertoo *Rolf Andersson*. — Pojat kertoivat, että siellä se *Vinski* (Koiviston lempinimi tuolloin) taas kulkee ilman kivääriä. Ase saattoi olla 'turvassa' imulet-kun sisällä.

Palokuntaa ei *Syvärillä* ensin tahdottu arvostaa, mutta kun palokunta näppärästi ja nopeasti sammutti hankalan parakkipalon yläkaupungissa, arvonanto äkkiä nousi.

— Meillä oli muuten vaikeuksia päästä *Syväri*-joen yli, kertoo *Andersson*. — Koivisto ja *Matti Tuominen* olivat hieman alle 18-vuotiaita, joten sotapoliisit eivät aikoneet millään päästää meitä toiselle puolelle.

Sammutusjoukkueen hankalimpia sammutustehtäviä oli iso sahapalo *Nurmoilas*-sa syksyllä 1941. Käytössä oli vain yksi sammutusryhmä. Niinpä palo antoi työtä lähes kahdeksi viikoksi.

Anderssonin mielestä tulevan politiikan elkeitä oli näkyvissä jo sotavuosina:

— Helsingin VPK:n kavereita asui samassa rakennuksessa. Koivisto sanoi minulle monta kertaa, että mennäänpä kiusaamaan noita helsinkiläisiä. Ei hän koskaan kysellyt asioita ilkeästi, mutta osasi asettaa kysymykset sellaiseen asuun, että meidät lopulta heitettiin ulos helsinkiläisten huoneesta.

Vuonna 1942 Koivisto jätti sammutusjoukkueen. Hän tuli asevelvollisuusikään ja siirtyi koulutuskeskuksen kautta rintamapalvelukseen. Sodan jälkeen hän ei enää osallistunut palokuntatyöhön.

Palokuntatoverinsa hän kuitenkin muisti. Aimo Heinoja muistaa tapahtuman 60-luvulta, jolloin edellisestä tapaamisesta oli kulunut useita vuosia:

— Helsingin olympiastadionilla pidettiin kirkolliset laulujuhlat. Odotin kadunkulmassa marssin alkua. Silloinen valtiovarainministeri Koivisto kulki erään toisen henkilön kanssa ohi, huomasi äkkiä minut ja tuli tervehtimään. Juttelimme hetken ja Koivisto sanoi äkkiä: "Nyt mennään meille kahville, minä otan taksin". Minä estelin sanomalla, että marssi lähtee aivan pian liikkeelle. "Ei se vielä minkään lähde," hän sanoi ja niin me kävimme kahvilla. Ja kun tulimme takaisin, marssirivistö odotti edelleen lähtöä.

Vastaavanlaisia muistoja on muillakin Kaarinan VPK:n veteraaneilla. Pentti Fagerström muistaa lisäksi, että Koivisto oli valtiovarainministerinä ollessaan puheessaan Oulussa vertauksena kertonut, että "jo Kaarinan VPK:n päällikkö sanoi, että tunti töitä ja tunti torvisoittoa, niin pärjätään".

Mauno Koiviston ikätoverit Kaarinan VPK:ssa muistavat sammutuskaverinsa rauhallisena ja tasaisena luonteena, joka usein vetäytyi omiin oloihinsa lukemisen pariin.

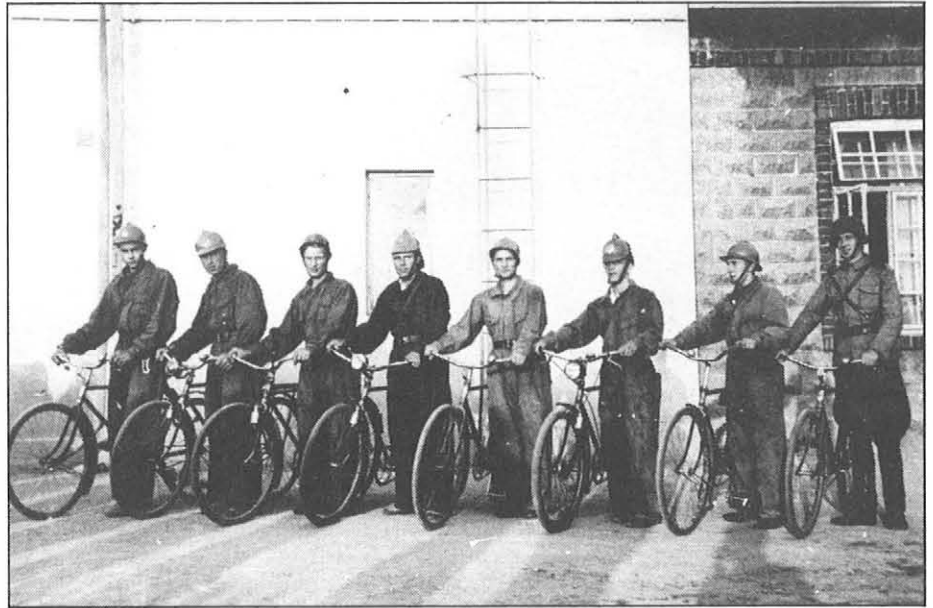
Samat luonteenpiirteet ovat ominaisia hänessä tänäkin päivänä, kuten viime viikkoina olemme televisioistamme nähneet. Kaarinan VPK:n veteraanit toivottavat tasavallan presidentti Mauno Koivistolle onnea ja menestystä vaativassa tehtävässä.

Onnitteluihin yhtyy varmasti koko maamme palokuntaväki, mukana Palontorjunta-lehti.

J.K.

PALONTORJUNTA 1982:1

Kaarinan VPK:n sammutusryhmä paloasemansa edustalla Turussa kesällä 1941. Vasemmalta Koivisto, Eknqvist, Viljanen, Lehtosaari, Lehtonen, Niemi, Tuominen ja ryhmänjohtaja Mäkitalo.

Kaarinan VPK ryhmäkuva kesällä 1941. Pitkä nuori mies takana tuleva presidentti Mauno Koivisto.

— Siinä hän on, nykyinen presidenttimme, näyttää Mauno Koiviston ryhmänjohtaja Pauli Mäkitalo Kaarinan VPK:n albumia. Muut edessä vas. Veikko Heino ja Aimo Heinoja. Takana vas. Martti Aaltonen, Matti Harklin, Pentti Fagerström, Aarno Suominen ja Armas Vahtera.

Rolf Andersson, Koiviston joukkueenjohtaja ja nykyinen Turun VPK:n päällikkö.

